

Harijeva odkritja

Prvo poglavje

Verjetno se vse skupaj ne bi pripetilo, če Hari ne bi zaspal med uro spoznavanja narave in družbe. No, v resnici ni zaspal, le misli so mu odtavale drugam. Učitelj, gospod Bradač, je razlagal sončni sistem in tudi, kako planeti krožijo okrog Sonca, Hari pa je nehal poslušati, kajti v trenutku je zagledal v mislih ogromno, plameneče Sonce in vse planetke, enakomerno vrteče se okrog njega.

Nenadoma se je zavedel, da gospod Bradač gleda naravnost vanj. Hari se je poskušal zbrati in biti pozoren na besede v vprašanju: "Kaj ima dolg rep in obkroži Sonce vsakih 77 let?"

Doumel je, da ne pozna odgovora, ki ga učitelj pričakuje. Za trenutek se je poigral z mislijo, da bi odvrnil "Pasja zvezda" (pred kratkim je namreč prebral v enciklopediji, da se Sirius imenuje tudi Pasja zvezda), a bal se je, da se gospodu Bradaču odgovor ne bi zdel zabaven. Res ni imel veliko smisla za šalo, bil pa je izjemno potrpežljiv, tako da je Hari vedel, da ima še nekaj trenutkov, morda ravno toliko, da bi se česa domislil. "Vsi planeti krožijo okoli Sonca," je ponovil besede gospoda Bradača. In ta reč z repom, kar koli že je, se prav tako giblje okrog Sonca. Ali je tudi planet? Zdi se vredno poskusiti. "Planet?" je vprašal rahlo dvomeče.

Ni bil pripravljen na smeh v razredu. Če bi bil pozornejši, bi bil slišal gospoda Bradača reči, da je predmet, o katerem govorijo, Halleyjev komet in da kometi krožijo okoli Sonca, prav gotovo pa niso planeti.

K sreči je zvonec naznanil konec pouka. Na poti domov se je Hari še vedno počutil neprijetno, ker ni znal odgovoriti na učiteljevo vprašanje. Bil je tudi zbeگان. Kaj je bilo narobe? Spomnil se je, kako si je prizadeval za pravi odgovor. "Vsi planeti krožijo okrog Sonca," je zelo razločno povedal gospod Bradač. In ta reč z repom prav tako kroži okoli Sonca, planet pa ni. "Torej so stvari, ki krožijo okrog Sonca in niso planeti," si je dejal Hari. "Vsi planeti krožijo okoli Sonca, toda vse okrog Sonca krožeče stvari niso planeti."

In potem se mu je posvetilo: "Stavka ne moremo obrniti. Če postavimo njegov zadnji del na začetek, ni več resničen. Vzemimo, da so vsi hrasti drevesa, in če stavek obrnemo, dobimo, da so vsa drevesa hrasti, kar pa ni res. Torej je res, da vsi planeti krožijo okoli Sonca, ni pa res, da so vse stvari, ki krožijo okoli Sonca, planeti."

Njegova ugotovitev ga je tako prevzela, da jo je preizkusil še na nekaj primerih.

Najprej je pomislil na stavek, da so vsi letalski modeli igrače. Menim, da to drži, je razmišljal. Zdaj pa ga obrnimo: "Vse igrače so letalski modeli." Tako obrnjen stavek je napačen. Hari je bil presrečen.

Poskusil je še z enim: "Vse kumare so zelenjava." (Kumare je imel še posebej rad.) Ni pa res zaobrnjeno. Vsa zelenjava ne more biti kumara. Seveda ne!

Harija je odkritje pretreslo. Ko bi bil to vedel v šoli, bi se morda izognil strašni sramoti.

Potem je zagledal Lizo.

Liza je bila njegova sošolka, vendar se mu je zdelo, da ni bila med tistimi, ki so se mu smejali. Če bi ji povedal o svojem odkritju, bi ga razumela.

"Liza, pravkar sem se spomnil nekaj smešnega!" Je oznanil nekoliko preglasno.

Liza se mu je nasmehnila in ga pričakujoče pogledala.

"Ko stavek obrneš, ni več resničen," je dejal Hari.

Liza je nagubala nos: "In kaj je to tako posebnega?" je vprašala.

"V redu," je odvrnil Hari. "Izmisli si stavek, kakršen koli, in ti pokažem."

"Kakšne vrste stavek?" je pogledala dvomeče. "Ne morem se kar tako spomniti kakšnega stavka."

"Dobro," je odvrnil Hari, "naj bodo v njem dve vrsti stvari, recimo psi in mačke, sladoled in hrana ali pa astronauti in ljudje."

Liza je pomislila. Toda ko je hotela spregovoriti, Hari pa je bil ves nestrpen, je zmajala z glavo in še malo pomislila.

"Daj no, samo dve stvari, kateri koli dve stvari," je poprosil Hari.

Končno se je odločila: "Noben orel ni lev."

Hari je bil pripravljen skočiti na stavek, kakor njegov muc Mario skoči na klobčič volne, kadar ga zakotali proti njemu. Stavek je bil v trenutku obrnjen: "Noben lev ni orel," je osupnil. Prvi "Noben orel ni lev" je resničen, toda tudi obrnjeni "Noben lev ni orel" je prav tako resničen.

Hari ni razumel, zakaj tokrat ne deluje. "Ampak prej pa je ..." je rekel glasno in obmolnil.

Liza ga je gledala radovedno. Le zakaj si je izmislila tako neumno poved, je za hip nezadovoljno pomislil. Potem se mu je posvetilo, da bi pravilo, če ga je zares odkril, moralo delovati pri neumnih in pametnih stavkih. Torej, to ni bila Lizina krivda.

Ta dan je že drugič začutil, da mu je nekako spodletelo. V edino tolažbo mu je bilo, da se mu Liza ni smejala.

"Res sem mislil, da sem pogruntal, "ji je dejal. "Res sem bil prepričan."

"Ali si ga preskusil?" je vprašala. Njene sive oči, široko razprte, so bile jasne in resne.

"Seveda. Preskusil sem povedi 'Vsi planeti krožijo okrog Sonca', 'Vsi modeli letal so igrače'. 'Vse kumare so zelenjava' in odkril, da če dam zadnji del na prvo mesto, poved več ni resnična.

"Toda moj stavek ni takšen, kakršni so tvoji," je Liza hitro odvrnila. "Tvoji se začnejo z besedico 'vsi', moj pa z 'noben'."

Liza je imela prav. Ali je to povzročilo razliko? Samo nekaj lahko naredi: preskusi nekaj več stavkov, ki se začnejo z besedo 'noben'.

"Če je res, da 'Nobena podmornica ni kenguru'," je začel Hari, "kaj je potem z 'Noben kenguru ni podmornica'?"

"Je tudi res," je odvrnila Liza. "In če ni 'Noben komar lizika', tudi drži, da 'Nobena lizika ni komar'."

"Tako je," je bil vznemirjen Hari. "Tako je! Če se resničen stavek začne z besedico 'noben', potem je nasprotno tudi res. Če pa se začne z 'vsi', potem je nasprotno napačno."

Hari je bil tako hvaležen Lizi, da ostal brez besed. Hotel se ji je zahvaliti, a je namesto tega samo nekaj zamomljal in oddrvel domov.

Odšel je naravnost v kuhinjo, toda tam je njegova mati stala pred hladilnikom in klepetala s sosedo Oblakovo. Hari ni hotel motiti, zato je postal in prisluhnil.

Gospa Oblakova je dejala: "Naj vam nekaj povem, gospa Aristotlova. Tisto gospo Bajčevo, ki se je pravkar pridružila društvu nealkoholikov, vsak dan vidim, kako gre zjutraj v bife Lipa. Saj veste, kako me skrbi za te nesrečne ljudi, ki ne morejo prenehati piti. Vsak dan jih vidim prihajati v ta strašni bife. Sprašujem se, ali tudi gospa Bajčeva spet ne ..."

"... pije kakor oni?" je vljudno vprašala mati. Oblakova je pokimala. Toda nenadoma se je Hariju posvetilo.

"Gospa Oblakova," je dejal, "samo zato, ker pravite, da vsi ljudje, ki ne morejo nehati piti, hodijo tudi v bife, to še ne pomeni, da vsi ljudje, ki hodijo v ta bife, ne morejo nehati piti."

"Hari, to se te prav nič ne tiče, povrhu vsega pa naju motiš," je dejala njegova mati.

Toda Hari je iz izraza njenega obraza uganil, da je bila zadovoljna z njegovo pripombo. Zato je tiho vzel svoj kozarec mleka, sedel, da bi ga popil, in bil srečnejši kot kadar koli v zadnjih dneh.